

BAUKE TERPSTRA

DE ENGELTJES WAREN OP

**RINKE TERPSTRA EN DE NASLEEP
VAN DE UTRECHTSE TRAMAANSLAG**

JUST
PUBLISHERS

TOESPRAAK

Deze toespraak hield ik, Bauke Terpstra, bij de uitreiking van de zilveren Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon. Rinke Terpstra kreeg deze onderscheiding postuum toegekend op 30 juni 2023.

*Rinke, vroeger toen je nog een klein kereltje was,
kregen we bij een speeltuin een ijsje van pa.
Jij wilde vanille-ijs, maar je zei: finale-ijs.
Het was zo rond het WK van 1974.
Die uitspraak is me altijd bijgebleven: finale-ijs.*

DE ENGELTJES WAREN OP

*Je hebt heel wat finales gespeeld in je leven.
Dan denk ik aan de gierput waar je in bent gevallen,
het ijs waar je doorheen zakte, 's avonds als kleine jongen,
en weer uit klauterde, de wedstrijd op de schaats waarbij
je viel en een tijdje stillag op het ijs, het oog waar je een tak
door kreeg en waarvan je heel je leven last hebt gehad,
je diploma's die je later hebt behaald en de titel ir.*

*Je hebt ze allemaal gewonnen, behalve die ene finale in
Utrecht.
Het is net als de finale van het WK '74: je wint hem niet,
maar je krijgt wel de erkenning voor wat je deed.
Iedereen zal zich dit blijven herinneren.*

*Misschien kijk je van bovenaf mee en zul je zeggen:
'Ach, voor mij hoeft dit allemaal niet ... al dat gedoe.'*

*Ik heb na die tijd nooit meer aan je kunnen denken met een
glimlach, het doet altijd zeer.
Ik ben woedend geweest en verdrietig, wat niet weggaat.*

*Maar nu ben ik trots op je, broertje!
Een verloren finale met een hoofdprijs.*

VOORWOORD DOOR WATZE TERPSTRA

In dit boek vertelt Bauke over de tijd dat Rinke een lallerliefst kind was dat alles wilde uitproberen, voor iedereen aardig was, en ieders vriendje wilde zijn. Vol bewondering heb ik Baukes inzet gevolgd om in dit boek Rinkes leven te beschrijven. Deels uit liefde voor zijn broertje en om te laten weten wat voor jongen onze Rinke was, maar ook om met zijn eigen verdriet om te kunnen gaan. Of misschien wel als een soort genoegdoening, zo van: kijk Rinke, dit kan ik nog voor je doen.

Gewoon de wereld laten weten hoe Rinke en Bauke als broertjes met elkaar omgingen en wat voor mooie tijd ze samen hebben gehad, bij ons thuis; eerst op Curaçao, toen in Woudenberg, Ommen en in Twente, samen met onze dochters.

Maar Bauke wil ook en vooral de wereld laten horen hoe triest de wijze is waarop Rinke om het leven is gekomen. Hoe hij probeerde uit de klauwen van de schutter te blijven. Zijn wanhoopsdaad om door een raam in te trappen te ontsnappen aan een dwaas die vond dat zijn geloof niet werd gehoord. In de tijd dat we op Curaçao woonden, telde verschil van kleur niet voor Rinke. Hij was voor iedereen een maatje. Dat juist h^{ij} door iemand van kleur en een andere religie om het leven werd gebracht die zo nodig zijn geloof moest pleasen ...

Moeder en ik waren vaak ongerust over Rinkes handel en wandel, die gepaard ging met veel ongelukken, en zijn soms wilde plannen. Zoals die keer dat hij straaljagerpiloot wilde worden. Ik schrok en dacht: hoe haal ik dit uit zijn hoofd? Straaljagers vielen destijds bij bosjes uit de lucht. Omdat hem al eens een ongeluk met zijn oog overkomen was, zag hij zelf wel in dat hij geen straaljagerpiloot kon worden, maar helikopterpiloot was volgens hem nog wel een optie. Bezorgd als wij waren, kwam ook dat voorstel niet door de ouderlijke jury: 'Later misschien, als je klaar bent met de havo.' En dat was oké. 'Ik heb wel vaak ongelukken. Vind je

niet, pa?’ zei hij nog in een poging me enigszins gerust te stellen.

Zijn allerlaatste ongeluk heeft Rinke niet kunnen voorkomen: het was een ongelijke strijd. Mijn oudste zoon laat in dit boek zien op welke manieren overheden, trameigenaren en -huurders gefaald hebben. Rinkes laatste ongeluk was te voorkomen geweest, en daar hebben zij nooit verantwoording voor afgelegd. Het is in- en intriest. Als de aanslag was voorkomen, zou Rinke nog hebben geleefd. Met deze boosheid, deze woede, lopen wij als familie van Rinke nog dagelijks rond. Zonder enige aanleiding is hij uit het leven gerukt; het is niet te bevatten.

Wat resteert zijn mooie herinneringen en bewondering voor hoe Rinke in het leven stond. Treinen waren zijn hobby. En computers, van heel klein tot erg groot en gecompliceerd – daarop is hij later afgestudeerd. De belangstelling die hij voor treinen had, bleek al heel vroeg. Met zijn moeder ging hij naar speelgoedwinkel De Wit aan de Diezerstraat in Zwolle, waar hij nooit uitgekeken raakte. Het kon eigenlijk ook niet anders dan dat hij daarvan zijn werk zou maken. Zijn laatste functie was die van Accountmanager Innovaties bij ProRail. Hij moest een constructie bedenken waardoor treinen nooit meer door een rood sein zouden kunnen rijden. Hij had hier acht jaar aan gewerkt. Kort na zijn overlijden voltooiden zijn collega's dit project.

Indrukwekkend was het afscheid door ProRail. Vrienden hadden van een oude Volvo een lijkwagen gemaakt waarmee ze een tour door Utrecht maakten. Die eindigde in het Spoorwegmuseum, waar met veel gevoel en respect een afscheidsceremonie werd gehouden. Onderweg werd enkele minuten gestopt voor het hoofdgebouw van ProRail. Dat was heel aangrijpend. Als Rinke dat nog had gekund, zou hij daar vast en zeker het volgende hebben gezegd: 'Gegroet jongens, ik moet gaan, het kan niet anders. Tot veel later!'

Watze Terpstra, vader van Rinke

VOORWOORD DOOR BAUKE TERPSTRA

Al lange tijd voelde ik een groeiende behoefte om te schrijven over mijn jongere broertje Rinke Terpstra, slachtoffer van de tramaanslag in Utrecht op 18 maart 2019. Het is alweer een aantal jaren geleden dat het leven van Rinke op een laffe wijze werd beëindigd door een man, zeg maar een gek, die het vuur opende op onschuldige reizigers in een tram in Utrecht. Ook buiten de tram vielen slachtoffers.

Lang heb ik er tegenaan gehikt, maar nadat Mick van Wely, misdaadjournalist van *De Telegraaf*, mij in contact bracht met zijn eigen uitgever, ben ik begonnen met het schrijven van dit boek. Het bevat twee delen. Ik begin met een deel over Rinke zelf. Ik neem u mee in de verhalen over Rinke vanaf zijn jonge jaren, hoe bijzonder hij was en wat voor talenten hij had. En ook waarom mijn zus en ik er later niet verbaasd over waren dat hij eerst andere mensen redde voordat hij zelf uit de belaagde tram ontsnapte. Daarna vertel ik u ook over de zaken en ervaringen waar wij als familie tegenaan zijn gelopen na zijn overlijden. En over de voor ons onverwachte kwesties waarmee we als nabestaanden te maken kregen.

Rinke was een bijzonder persoon. Of het nu ging om zijn werk of zijn hobby's, overal waar hij kwam werd hij gewaardeerd en was hij geliefd. Niet voor niks waren er bij zijn uitvaart in het Spoorwegmuseum zo'n 650 mensen aanwezig.

Na al die jaren denk ik nog steeds, wanneer zich een bepaalde situatie voordoet: hoe zou Rinke hierop gereageerd hebben? Wat zou zijn antwoord zijn geweest? Ik ben niet de enige die dit heeft, ook zijn collega's van ProRail overkomt dit nog. Na zijn overlijden is steeds meer het besef gekomen wat hij allemaal heeft bereikt en hoe hij in het leven stond.

Zijn gevoel voor humor – Jiskefet en cabaretier Bert Visscher – deelde ik, alhoewel hij daarin iets minder uitgesproken was dan ik. Hij wilde nooit iemand beleedigen of de gek aansteken en was zeer voorkomend. Soms was hij een dromer, en dan kon hij een kwartier voor zich uit staren. Op een keer was hij bij mijn zus op haar verjaardag en na een tijdje vroeg hij: ‘Zeg ... ik zie overal slingers hangen, is er iemand jarig vandaag? Of ben jij jarig, Jeanet?’ Hij wist alleen mijn verjaardag uit zijn hoofd.

Een vroegere collega vertelde me eens dat Rinke voor de lift stond te wachten. De deuren gingen open en dicht, mensen stapten in en uit, en Rinke bleef gewoon staan, zo diep was hij in gedachten. Hij stond te dromen, bedacht dingen. En ja, zo kende ik hem ook. Maar hij was ook een held, in mijn ogen en in die van velen in Utrecht.

Daarom is er nu dit boek. U moet mij daarbij vergeven dat ik geen ervaren schrijver ben. Ik probeer alles wel zo duidelijk mogelijk uit te leggen. En ik zou het fijn vinden als u inzicht krijgt in wie Rinke nou eigenlijk was, en hoe wij als familie alles wat er is gebeurd hebben ervaren. Ik zal u een inkijkje geven in het leven van een familie waarvan een gezinslid is vermoord.

Bauke Terpstra, broer van Rinke